

Kraków, dn. 31 marca 2026 roku

Dr hab. Szymon Czacki
Akademia Sztuk Teatralnych
im. Stanisława Wyspiańskiego w Krakowie

Dane habilitantki

Pani Milena Gauer jest absolwentką Policealnego Studium Aktorskiego przy Teatrze im. Stefana Jaracza w Olsztynie, które ukończyła w 2005 z oceną celującą. Z olsztyńskim teatrem postanowiła również związać swoje dalsze zawodowe życie.

Tutaj właśnie spotkała się między innymi z takimi reżyserkami jak Julia Wernio i Weronika Szczawińska, które w znacznym stopniu ukształtowały jej podejście do zawodu. Spektakle Weroniki Szczawińskiej współtworzyła także jako asystentka reżyserki.

Współpracowała również m.in. z Krzysztofem Jasińskim, Bartoszem Frąckowiakiem, Łukaszem Chotkowskim, Katarzyną Kalwat, Iwo Vedralem, Piotrem Ratajczakiem. Ma za sobą również pracę w takich teatrach jak Teatr Dramatyczny w Warszawie, Teatr Łązia Nowa w Krakowie czy Teatr im. J. Szaniawskiego w Wałbrzychu.

W trakcie swojej teatralnej drogi była wielokrotnie nagradzana i doceniana:

2008 Nagroda z okazji Międzynarodowego Dnia Teatru „dla najlepszej młodej aktorki” –
Olsztyn

- 2008 Nagroda im. Ireny Rzeszowskiej, Wrocławskiego Towarzystwa Przyjaciół Teatru za rolę w spektaklu „Jackie. Śmierć i księżniczka”

- 2009 „Najlepsza Kreacja 2009” za rolę w spektaklu „Jackie. Śmierć i księżniczka”, Scena Margines, Olsztyn

- 2016 Teatralna Kreacja Roku za rolę Hitlera w spektaklu „On wrócił” w reżyserii Piotra Ratajczaka

- 2021 Nagroda Prezydenta Miasta Olsztyna za wybitne osiągnięcia artystyczne

- 2022 Grand Prix Międzynarodowego Festiwalu Boska Komedia dla spektaklu „Łatwe rzeczy” w reżyserii Anny Karasińskiej

- 2023 Laur „Najlepszym z Najlepszych” w kategorii kultura, Marszałka Województwa

Warmińsko- Mazurskiego za rolę w spektaklu „Łatwe rzeczy”

- 2023 Grand Prix Kaliskich Spotkań Teatralnych Festiwalu Sztuki Aktorskiej za rolę w spektaklu „Łatwe rzeczy” w reżyserii Anny Karasińskiej, „za głęboko osobistą i pełną czułości wivisekcję sztuki aktorskiej”.

- 2025 Odznaka Honorowa „Zasłużony dla Kultury Polskiej”, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Dwukrotnie była wyróżniona w ankiecie pisma „Teatr”- „Najlepszy, najlepsza, najlepsi w sezonie”

Od 2015 roku zajmuje się również wykładaniem w swojej macierzystej uczelni prowadząc autorsko opracowane przez siebie zajęcia pod nazwą Sceny Wierszem.

Od roku 2019 roku piastuje funkcje kierowniczkę Policealnego Studium Aktorskiego im. Aleksandra Sewruka przy Teatrze im. Stefana Jaracza w Olsztynie.

W roku 2018 uzyskała stopień doktora sztuki w dziedzinie sztuk teatralnych na Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie. Rozprawa doktorska pod tytułem „Transformacje wizerunku kobiecości. Próba zbadania i dekonstrukcji mechanizmów kulturowych wytwarzania płci” była owocem intensywnej współpracy teatralnej z reżyserką Weroniką Szczawińską i stworzonych z nią trzech spektakli.

W swojej pracy Milena Gauer łączy świadomość badacza naukowego- teatrologa z aktorską praktyką teatralną. Aktorstwo jest w tym wypadku przestrzenią bardzo osobistego intymnego poszukiwania, przestrzenią ekspresji emocjonalnej ale także refleksją teoretyczną, badaniem dekonstrukcji znaczeń, walką o przestrzeń dla kobiecej twórczości w patriarchalnym systemie instytucjonalnym. Habilitantka konsekwentnie próbuje znaleźć w teatrze formę dla kobiecego doświadczenia. Jej prace zwłaszcza w spektaklach Weroniki Szczawińskiej charakteryzują się świadomą performatywnością, dystansem brechtowskim, dekonstrukcją, naruszeniem iluzji, unikaniem reprodukcji klisz. Pracuje intensywnie z ciałem, formą, muzycznością, konwencją, przekształcaniem kodów kulturowych. Jak sama twierdzi próbuje łączyć metodę analityczną z intuicją i emocjonalnością - formę cielesną i muzyczną spotyka z psychologią postaci, tradycję z nowoczesnością. Jako aktorka etatowa teatru instytucjonalnego bierze udział w projektach wymagających zarówno zanurzenia się w iluzji i emocjonalności postaci jak i spektaklach bazujących na aktorstwie performatywnym, zdystansowanym, poszukującym nowych środków wyrazu.

Zainspirowana swoimi spotkaniami m.in. z Julią Wernio i Weroniką Szczawińską stara się szukać w swoich działaniach teatralnych bardzo współczesnych kontekstów, które będą w stanie lepiej skomunikować się z publicznością. Oprócz brechtowskiej strategii dystansu duży wpływ na jej aktorstwo wywarła metoda Declana Donnellana ucząca aktywnej uważności. Jako performerka za wszelką cenę szuka nie skupienia na sobie i emocji ale na relacyjności, na żywym kontakcie z partnerami i publicznością.

Dokonania artystyczne po uzyskaniu stopnia doktora

Sezony artystyczne od 2019 do 2022 przyniosły Milenie Gauer bardzo zróżnicowane w wyrazie artystycznym i sposobie pracy przedstawienia. Spotkała się z takimi reżyserami jak Adam Nalepa, Michał Kotański, Krzysztof Rekowski, Wojciech Malajkat, Zbigniew Brzoza. Są to projekty, które wymagają otworzenia się na bardziej tradycyjne podejście do budowania roli. Doświadczenie to jednak wzbogaca ją jako świadomą artystkę i pedagoga. Tworzy ważne, głębokie, tradycyjnie zbudowane role. Jak sama pisze: „Był to dla mnie ważny czas skoncentrowany na eksploracji tych fundamentalnych aspektów aktorstwa, co miało też znaczenie dla mojego podejścia pedagogicznego, pozwalając mi docenić wartość tradycyjnych form i technik, obok bardziej eksperymentalnych praktyk, które rozwijałam wcześniej. W efekcie tych doświadczeń poszerzyłam swoje rozumienie aktorstwa jako dyscypliny wielowymiarowej – w której tradycja i nowoczesność, klasyczne formy i strategię dystansu mogą współistnieć i wzajemnie się dopełniać.”

Jednocześnie pojawiła się szansa spotkania z reżyserką Anną Karasińską, która nie pracuje na tekście literackim. Decyzja o podjęciu tej współpracy była bardzo świadoma. Po rezygnacji z poprzedniej obsady Milena Gauer z pełnym przekonaniem rzuciła się w pracę bazującą na osobistym doświadczeniu jej jako aktorki i kobiety. Przedstawienie zdobyło główne nagrody aktorskie na Festiwalu Sztuki Aktorskiej w Kaliszu jak i uznanie międzynarodowego jury na Festiwalu Boska Komedie w Krakowie.

W dorobku artystki pojawiły się również dwa kolejne spektakle z Weroniką Szczawińską oparte również na współpracy koncepcyjnej - „Czas Porzucenia” i „Wchodzi Duch”.

W 2022 nastąpił nowy rozdział w historii teatru w Olsztynie - dyrektorem zostaje Paweł Dobrowolski, który otwiera instytucję na artystyczny eksperyment. Dzięki temu Milena Gauer miała szansę spotkać się z takimi twórcami poszukującego teatru jak Wiktor Rubin,

Jola Janiczak, Agnieszka Jakimiak, Mateusz Atman, Jędrzej Piaskowski i Hubert Sulima czy Katarzyna Minkowska. Zaowocowało to rolami, które pozwoliły łączyć w pełni metodę analityczną i intuicyjną.

Praca dydaktyczna i rozwój naukowy

Od 2019 roku Milena Gauer jest kierowniczką Policealnego Studium Aktorskiego im. Aleksandra Sewruka. W tym samym roku rozpoczyna swoją pracę dydaktyczną na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie, gdzie prowadzi zajęcia teoretyczne „Teatr w kulturze”, „Analiza dzieła teatralnego” i „Wiedza o teatrze” na kierunkach logopedia oraz filologia polska. Jej zajęcia mają na celu formowanie świadomych, krytycznie myślących odbiorców sztuki. Nie zapomina o tym by nawet wykłady historyczne dawały kompetencje do rozszyfrowywania współczesnej rzeczywistości. Zajęcia w Studium zatytułowane „Sceny wierszem” również starają się łączyć tradycję z nowoczesnym podejściem. Poprzez pracę na klasycznych dramatach wierszowanych Milena Gauer uczy olbrzymiego szacunku do wypowiedzianego słowa, poczucia formy scenicznej przy jednoczesnym uruchomieniu intuicji emocjonalnej. Zasady otwartości, bezpiecznego procesu, konstrukcyjnego feedbacku i zespołowości służą wspólnemu wypracowaniu reguł gry i konwencji egzaminu. Próba zrozumienia motywacji psychologicznej postaci idzie tu w parze z nauką dystansu brechtowskiego i zbiorowej obecności performatywnej. Muszę przyznać, że budzi mój szacunek indywidualne podejście do każdego uczestnika zajęć. Dobór materiału do pracy uzależnienia od poszczególnych potrzeb, niedostatków i potencjału danego studenta. Jak sama pisze praca na klasycznym materiale jest twórczym dialogiem z tradycją a nie ślepym podporządkowaniem regułom. Można śmiało powiedzieć, że jej zaangażowanie w działalność dydaktyczną i teatralną oraz imponujący rozmach w inicjowaniu projektów naukowych noszą znamiona misji społecznej. Milena Gauer w swojej działalności realizuje w pełni swój potencjał teoretyczny i praktyczny. Swoją ciężką pracą czyni teatr narzędziem zmiany społecznej. Działa w skali lokalnej, krajowej ale też międzynarodowej. Zaczyna wprowadzać w szkolnictwie artystycznym nowoczesne standardy edukacyjne. Owocem tego jest między innymi projekt: „Bezpieczna przestrzeń. Dobre praktyki i narzędzia służące transformacji kształcenia

teatralnego” realizowany we współpracy z Akademią Teatralną im. Aleksandra Zelwerowicza.

Jako koordynatorka kilkuletniej współpracy Policealnego Studium Aktorskiego im. Aleksandra Sewruka z Die Schauspielschule Reduta-Berlin Teresy Nawrot otworzyła szansę na międzynarodową wymianę doświadczeń w edukacji artystycznej na obu uczelniach. Jest to dla mnie szczególnie wyjątkowa współpraca, gdyż rzadko spotykana w polskim szkolnictwie artystycznym. Teresa Nawrot wywodząca się z teatru Jerzego Grotowskiego umiejętnie wprowadza tradycję teatru Laboratorium do edukacji młodych aktorów łącząc je z niemiecką techniką teatralną.

Milena Gauer zainicjowała również współpracę Policealnego Studium Aktorskiego w Olsztynie z Wydziałem Reżyserii Akademii Teatralnej w Warszawie oraz Wydziałem Humanistycznym Uniwersytetu Warmińsko- Mazurskiego czego efektem są warsztaty i twórcza wymiana doświadczeń między studentami tych uczelni.

Milena Gauer podejmuje również działania teatralne i rozwojowe w środowiskach amatorskich. Jedną z takich inicjatyw był cykl warsztatowy „Podróż bohaterek” organizowany w Miejskim Ośrodku Kultury w Olsztynie, który wykorzystywał narzędzia teatralne w pracy terapeutycznej nad samoświadomością kobiet. Kolejny program „Przestrzenie Sztuki” współtworzony przez Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszewskiego był adresowany dla instruktorów teatralnych pracujących z dziećmi i młodzieżą. Milena Gauer osobiście poprowadziła warsztaty mistrzowskie „Teatr tu i teraz”, gdzie wykorzystwała techniki, których nauczyła się od Anny Karasińskiej w pracy nad spektaklem „Łatwe rzeczy”. Tym samym upowszechniła metody teatru poszukującego w środowisku animatorów kultury.

Habilitantka uczestniczyła również w sympozjach i konferencjach naukowych dotyczących nowych języków i estetyk w teatrze i performansie a także otwarciu się środowiska teatralnego na osoby z niepełnosprawnościami.

Publikowała artykuły związane z teorią aktorstwa performatywnego w takich czasopismach jak Dwutygodnik czy Didaskalia.

Tak szeroki zakres działalności dydaktycznej, terapeutycznej i naukowej budzi mój osobisty podziw i szacunek. Jest to dla mnie wzorowy przykład realnego wpływu na rzeczywistość oraz inicjowanie zmiany społecznej przy pomocy sztuki.

Autoreferat

W autoreferacie habilitantka opisuje swoją pracę nad dwoma spektaklami : „Łatwe rzeczy” w reżyserii Anny Karasińskiej oraz „Czas porzucenia” w reżyserii Weroniki Szczawińskiej. Z obu tych spektakli wyłania się niezwykle osobowość aktorska. Milena Gauer we wzorcowy i godny pozazdroszczenia sposób reprezentuje przykład aktorki świadomej narzędzi teatralnych, odważnej, nowoczesnej i całkowicie oddanej idei spektaklu. Aktorstwo performatywne spotyka się w jej osobie z wysokiej próby warsztatem i świadomością konwencji zarówno tradycyjnego jak i nowego języka teatru. Pozwolę sobie tu zacytować autorkę gdyż te słowa w pełni oddają ten rodzaj podejścia do zawodu: „(...)teatr przestaje być miejscem jedynie dla estetyki i narracji – staje się laboratorium obecności, czułości i odwagi. I właśnie w tej funkcji teatru – jako narzędzia świadomej transformacji – widzę dziś jedno z najważniejszych zadań mojej pracy artystycznej.”

Każdy z opisanych procesów jest demokratycznym współtworzeniem, poszukiwaniem intelektualnym ale też otwarciem się na to co bolesne, osobiste. Fascynujące, że ten rodzaj odwagi, odsłonięcia emocjonalnego i laboratorium formy wydarza się w ramach tradycyjnego teatru instytucjonalnego. Z własnego doświadczenia wiem, że nie jest łatwe w takim warunkach znaleźć w aktorze partnera a w reżyserze kogoś kto uważnie wsłuchuje się w osobisty proces. W tym wypadku mam wrażenie obcowania z czymś szczególnym. Oba spektakle spełniają wszelkie kategorie teatru, który odważnie podważa zastałe konwencje, krytycznie odnosi się do utrwalonych struktur i narzędzi narracyjnych a jednocześnie przez swoją szczerość poszukuje nowego rodzaju kontaktu z widzem. Nie jest to teatr „sztuki dla sztuki” i niezrozumiałego eksperymentu. Milena Gauer razem z reżyserkami nawiązują na nowo w sposób terapeutyczny i bezpośredni kontakt z widzem. Pozwala na odkrycie kwintesencji teatralnego spotkania.

Godna podziwu jest konsekwencja habilitantki jako artystki poszukującej - obie przedstawione prace są kontynuacją badań nad odkrywaniem nowego języka, eksplorują temat kobiecości i dążą do nawiązania prostej relacji z widzem. Można właściwie powiedzieć, że eksplorowanie tej ścieżki jest niejako jej misją artystyczną.

Jak sama przyznaje: „Przy obu tych przedsięwzięciach zdecydowanie przekroczyłam tradycyjny zakres zadań aktorki zatrudnionej do projektu - aktywnie współtworząc kształt przedstawień, oba bardzo mocno korespondują z moimi własnymi przeżyciami,

związanymi, tak z życiem osobistym, jak i zawodowym, oba stanowią istotną kontynuację mojej pracy badawczej i aktorskiej nad obrazowaniem i eksploatacją kobiecości w przestrzeni scenicznej, oba wreszcie powstały w moim macierzystym teatrze, z którym związana jestem od 2005 roku, przez większość mojej drogi zawodowej”.

Artystka zmagą się z tematami poczucia własnej wartości, akceptacji ciała, warunków scenicznych, wewnętrznego krytyka, oczekiwań społecznych. Wszystko co osobiste zostaje przetworzone przez filtr twórczej dyscypliny i świadomości aktorskiej. Jest to absolutny majstersztyk warsztatu teatralnego. Co jednocześnie fascynujące, że w obu spektaklach Milena Gauer emanuje wręcz niezwykłym poczuciem humoru - na własny temat jak i opowiadanego świata. Oba przedstawienia charakteryzuje zdumiewająca lekkość i radość wykonania. Precyzja gestu, rytmiki, muzykalność spotykają się w aktorce z całkiem prywatną obecnością, prostym bezpośrednim kontaktem z partnerkami scenicznymi i publicznością. Mam wrażenie, że artystka szukając nowych dróg jednocześnie nadal jest silnym dialogu z całą tradycją teatralną.

W spektaklu „Łatwe rzeczy” ze wzruszeniem obserwowałem jej pełną szacunku ale i zadziorności relację z nestorką olsztyńskiego teatru Ireną Telesz - Burczyk. Miałem wrażenie, że obie są dla siebie jednocześnie uczennicą i mentorką na różnych polach. Pomimo odmiennego podejścia do budowania obecności scenicznej partnerowały sobie w pełen ciekawości i czułości sposób. W spektaklu „Czas porzucenia” u boku Mileny Gauer występuje natomiast jej uczennica ze przyteatralnego studium aktorskiego - Julia Gadzina. Ich relacja stematyzowana jest w konwencji matka- córka. Wyczuwalny jest partnerski stosunek obu wykonawczyń. Nie ma tutaj miejsca na „gwiazdorzenie” ani poddańczość. Aktorki współpracują ze sobą jak równoprawne solistki w pełnej precyzji partyturze. Co ciekawe oba przedstawienia zyskały duży entuzjizm zarówno publiczności olsztyńskiej jak i festiwalowej. Mam wrażenie, że zarówno walka o bezpośrednie skontaktowanie się na nowo ze „zwykłym widzem” jak i docenienie przez krytykę za nowe środki wyrazu, spotkały się w obu spektaklach w sposób zaskakujący. Uważam, że wszystkie nagrody aktorskie, jakie otrzymała Mileny Gauer za każdy z tych projektów są w pełni uzasadnione.

Konkluzja

Po zapoznaniu się z dokumentacją dorobku artystycznego przedstawioną przez habilitantkę stwierdzam, że osiągnięcia doktor Mileny Gauer spełniają wymagania art. 219 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku (z późniejszymi zmianami) Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce w zakresie sztuki. Z pełnym przekonaniem i radością popieram wniosek o nadanie pani doktor Milenie Gauer stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki filmowe i teatralne.

Dr hab. Szymon Czacki